

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2005. gada 20. maijam, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2005. gadā būs 1.1–1.7% un 2006. gadā – 1.5–2.5%. Paredzams, ka 2005. gadā vispārējā saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) vidējais pieaugums sasniegs 1.8–2.2% un 2006. gadā – 0.9–2.1%.

Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu pamatā ir vairāki pieņēmumi par procentu likmēm, valūtas kursiem, naftas cenām, pasaules tirdzniecību ārpus euro zonas un fiskālo politiku. Tostarp izteikts tehniskais pieņēmums, ka iespēju aplēšu periodā īstermiņa tirgus procentu likmes un divpusējie valūtu kursi nemainīsies salīdzinājumā ar rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz 17. maijam. Tehniskie pieņēmumi par ilgtermiņa procentu likmēm un gan naftas, gan neenerģijas preču cenām tiek balstīti uz tirgus gaidām līdz 17. maijam.² Pieņēmumi attiecībā uz fiskālo politiku tiek balstīti uz valstu budžeta plāniem atsevišķās euro zonas dalībvalstīs. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kuri jau ir detalizēti izstrādāti un kurus varētu apstiprināt likumdošanas procesā.

Lai parādītu ar aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Diapazonus veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Gaidāms, ka 2005. un 2006. gadā euro zonas ārējā vide saglabāsies labvēlīga. ASV būtu jā saglabājas spēcīgam reālā IKP pieaugumam, lai gan mazliet zemākam nekā 2004. gadā. Paredzams, ka Āzijā (izņemot Japānu) reālā IKP pieaugums ievērojami pārsniegs pasaules vidējos rādītājus, bet būs zemāks nekā iepriekšējos gados. Paredzams, ka vairākumā lielo valstu turpināsies dinamiska tautsaimniecības izaugsme. Turklāt gaidāms, ka valstīs, kas 2004. gada 1. maijā pievienojās Eiropas Savienībai, saglabāsies spēcīgs pieauguma temps.

¹ Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā tiek izmantotas par pamatu ECB Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* (ECB, 2001. gada jūnijs).

² Tāpēc pieņemts, ka īstermiņa procentu likmes, kuras mēra ar 3 mēnešu EURIBOR, iespēju aplēšu periodā nemainīsies (2.13%). Tehniskais pieņēmums par valūtas kursu nemainīgumu nozīmē, ka euro kurss attiecībā pret ASV dolāru šajā periodā saglabāsies 1.29 un ka efektīvais euro kurss par 1.4% pārsniegs 2004. gada vidējo līmeni. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālo peļņas likmi rāda, ka gaidāms neliels kāpums no vidēji 3.6% 2005. gadā līdz vidēji 3.8% 2006. gadā. Pieņemts, ka 2005. gadā neenerģijas preču cenas ASV dolāros paaugstināsies par 5.4% un 2006. gadā – par 1.3%. Pamatojoties uz tendencēm biržās tirgto nākotnes darījumu tirgū, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2005. gadā būs 50.6 ASV dolāri par barelu un 2006. gadā – 50.7 ASV dolāri par barelu.

Tiek lēsts, ka pasaules reālā IKP gada pieaugums ārpus euro zonas 2005. gadā būs vidēji 4.8% un 2006. gadā – 4.6%. Paredzams, ka 2005. gadā pieaugums euro zonas ārējos eksporta tirgos būs aptuveni 8.3% un 2006. gadā – 7.3%. Vienlaikus paredzams, ka inflācija ārpus euro zonas nedaudz paaugstināsies, turpinoties globālajai ekspansijai, kā arī augstāku preču cenu dēļ.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA APLĒSES

Eurostat ātrā aplēse par euro zonas reālā IKP pieaugumu šā gada 1. ceturksnī rāda 0.5% pieaugumu salīdzinājumā ar 2004. gada 4. ceturksni (0.2%). Taču tiek vērtēts, ka šis uzlabojums daļēji izskaidrojams ar statistikas rezultātiem saistībā ar darbadienu skaita izlīdzināšanu, un paredzams, ka 2. ceturksnī pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni atkal samazināsies. Iespēju aplēsēs tiek uzskatīts, ka kopš 2004. gada beigām vērojamā pieauguma samazināšanās galvenokārt saistīta ar euro kursa kāpuma un naftas cenu paaugstināšanās novēloto ietekmi. Tā kā šai ietekmei būtu jāizzūd, paredzams, ka nākotnē ceturkšņa pieauguma temps pakāpeniski atgriezīsies aptuveni 0.5% līmenī. Tāpēc paredzams, ka vidējais reālā IKP gada pieaugums 2005. gadā būs 1.1–1.7% un 2006. gadā – 1.5–2.5%. Gaidāms, ka eksporta kāpums, pamatojoties uz pieņēmumu par joprojām spēcīgu ārējo pieprasījumu, aplēšu periodā turpinās veicināt ekonomisko aktivitāti, pakāpeniski nostiprinoties iekšzemes pieprasījumam.

Attiecībā uz IKP iekšzemes izdevumu sastāvdaļām tiek lēsts, ka *privātā patēriņa* gada pieaugums 2005. gadā būs 1.2–1.6%, jo ierobežotais ienākumu pieaugums un augstās enerģijas cenas negatīvi ietekmē mājsaimniecību pirktspēju. Paredzams, ka patēriņa pieauguma temps 2006. gadā būs 1.0–2.2%. Mājsaimniecību reāli izmantojamo ienākumu kāpumu veicinās spējāks nodarbinātības pieaugums, zemāka inflācija un kapitāla pieauguma pozitīvais devums. Paredzams, ka aplēšu periodā nedaudz paaugstināsies uzkrājumu daļa, daļēji atspoguļojot patēriņa izlīdzināšanos, kā arī bažas par valsts finanšu attīstību un ilgāka termiņa valsts veselības aprūpes un pensiju sistēmas perspektīvām.

Saskaņā ar aplēsēm *kopējo ieguldījumu pamatlīdzekļos* gada vidējais pieauguma temps 2005. gadā būs 0.5–2.7% un 2006. gadā – 1.9–5.1%. Paredzams, ka spēcīgāk pieaugs *uzņēmumu ieguldījumi*, kurus pozitīvi ietekmēs labvēlīgie kreditēšanas nosacījumi un stabila uzņēmumu peļņa. Paredzams, ka *privātie ieguldījumi mājoklī* iespēju aplēšu periodā joprojām pieaugs mērenā tempā.

Tiek lēsts, ka gada vidējais *eksporta kopapjoma* (ieskaitot euro zonas iekšējo tirdzniecību) pārmaiņu temps 2005. gadā būs 3.1–5.9% un 2006. gadā – 4.5–7.7%. Gaidāms, ka nedaudz samazināsies eksporta ārpus euro zonas tirgus daļa sakarā ar agrākā euro kursa kāpuma novēloto ietekmi un, plašākā skatījumā, konkurences pieaugumu pasaulē. Gaidāms, ka gada vidējais *importa kopapjoma* pieauguma temps 2005. gadā būs nedaudz zemāks par eksporta tempu un aptuveni tāds arī 2006. gadā. Gaidāms, ka iespēju aplēšu periodā nelielas pozitīvas pārmaiņas IKP pieaugumā radīs neto tirdzniecība.

Paredzams, ka *vispārējā nodarbinātība* aplēšu periodā nedaudz uzlabosies. Vienlaikus gaidāms, ka sakarā ar nodarbinātības izredžu uzlabošanos un vairākās euro zonas valstīs notiekošajām strukturālajām darba tirgus reformām pieaugs darbaspēka piedāvājums. Kopumā paredzams, ka 2006. gadā sāks pazemināties bezdarba līmenis.

CENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

Tiek lēsts, ka 2005. gadā vispārējā SPCI vidējais pieauguma temps būs 1.8–2.2% un 2006. gadā – 0.9–2.1%. SPCI inflācijas samazināšanās 2006. gadā daļēji skaidrojama ar Nīderlandē ierosinātās veselības aprūpes reformas statistisko atspoguļojumu. Tiek lēsts, ka šā faktora ietekme uz kopējo euro zonas SPCI inflāciju būs –0.2 procentu punkti.

Cenu iespēju aplēses atkarīgas arī no vairākiem citiem faktoriem. Pirmkārt, pieņēmumi par naftas cenām norāda, ka enerģijas sastāvdaļa 2005. gadā dos būtisku pozitīvu ieguldījumu SPCI inflācijā. Tomēr atbilstoši tehniskajam pieņēmumam par naftas cenu stabilizēšanos gaidāms, ka ap 2006. gada beigām šis ieguldījums izzudīs. Otrkārt, pieņemts, ka nominālās darba samaksas uz vienu darbinieku pieaugums aplēšu periodā joprojām būs mērens. Šajā iespēju aplēsē ņemtas vērā ne vien kārtējās vienošanās par algām un paredzamā mērenā darba tirgus apstākļu uzlabošanās, bet arī pieņēmums, ka agrākais naftas cenu kāpums netieši neietekmēs nominālo darba samaksu uz vienu darbinieku. Treškārt, reālā IKP pieauguma un nodarbinātības iespēju aplēses norāda, ka darba ražīguma pieaugums lēnām palielināsies. Šādas algu un produktivitātes attīstības dēļ tiek pieņemts, ka gan 2005., gan 2006. gadā darbaspēka vienības izmaksu pieaugums joprojām būs visai ierobežots. Ceturtkārt, tiek pieņemts, ka administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu ietekme uz inflāciju būs mazāka nekā iepriekšējos gados.

Makroekonomiskās iespēju aplēses

(gada vidējās pārmaiņas; %)¹⁾

	2004	2005	2006
SPCI	2.1	1.8–2.2	0.9–2.1
Reālais IKP	1.8	1.1–1.7	1.5–2.5
Privātais patēriņš	1.1	1.2–1.6	1.0–2.2
Valdības patēriņš	1.3	0.4–1.4	1.1–2.1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	1.7	0.5–2.7	1.9–5.1
Eksports (preces un pakalpojumi)	6.1	3.1–5.9	4.5–7.7
Imports (preces un pakalpojumi)	6.1	2.6–6.0	4.4–7.8

1) Katra mainīgā lieluma un perioda robežas noteiktas, pamatojoties uz vidējo absolūto starpību starp faktiskajiem rezultātiem un euro zonas valstu centrālo banku agrāk veiktajām iespēju aplēsēm. Reālā IKP un tā sastāvdaļu aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Eksporta un importa aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

Ielikums 1

SALĪDZINĀJUMS AR ECB SPECIĀLISTU 2005. GADA MARTA MAKROEKONOMISKAJĀM IESPĒJU APLĒSĒM

Salīdzinājumā ar 2005. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm paredzamās reālā IKP pieauguma robežas 2005. un 2006. gadā ir koriģētas un tagad ir nedaudz zemākas.

Attiecībā uz SPCI 2005. gadā paredzamās robežas nepārsniedz tās robežas, kas minētas 2005. gada marta iespēju aplēsēs. 2006. gadā paredzamās robežas ir koriģētas un tagad ir nedaudz zemākas. Tas pamatā atspoguļo iepriekš minēto veselības aprūpes reformu, kas ierosināta Nīderlandē. Vienības darbaspēka izmaksu iespēju aplēšu pārmaiņas ir nelielas.

Makroekonomisko iespēju aplēšu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2004	2005	2006
SPCI – 2005. gada marts	2.1	1.6–2.2	1.0–2.2
SPCI – 2005. gada jūnijs	2.1	1.8–2.2	0.9–2.1
Reālais IKP – 2005. gada marts	1.8	1.2–2.0	1.6–2.6
Reālais IKP – 2005. gada jūnijs	1.8	1.1–1.7	1.5–2.5

Ielikums 2

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Ir pieejamas arī dažādu citu institūciju – gan starptautisko organizāciju, gan privātā sektora iestāžu – sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās sagatavotas dažādos laikos un to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas metodes. Prognozes, ko ietver *Consensus Economics* prognozes un ECB veiktā aptauja *Survey of Professional Forecasters*, izmanto dažādus konkrēti nenorādītus pieņēmumus. Atšķirībā no Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēm pārējās prognozes parasti nebalstās uz pieņēmumu, ka īstermiņa procentu likmes iespēju aplēšu periodā nemainīsies.

Lai gan pieņēmumi ir atšķirīgi, euro zonas IKP gada pieauguma prognozes 2005. un 2006. gadam ir visai līdzīgas. Pašlaik pieejamās citu institūciju prognozes vienprātīgi norāda, ka euro zonas IKP gada pieaugums 2005. gadā būs vidēji 1.2–1.6% un 2006. gadā – 1.9–2.3%.

Jāpatur prātā, ka gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, gan OECD prognozes uzrāda atbilstoši darbadienu skaitam koriģētus gada pieauguma tempus, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam. Atbilstoši darbadienu skaitam nekoriģētais euro zonas IKP gada vidējais pieauguma temps 2004. gadā sakarā ar lielāku darbadienu skaitu šajā gadā bija apmēram par 0.25 procentu punktiem augstāks nekā atbilstoši darbadienu skaitam koriģētais pieauguma temps.

A tabula. Euro zonas reālā IKP pieauguma prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	2004	2005	2006
Eiropas Komisija	2005. gada aprīlis	2.0	1.6	2.1
SVF	2005. gada aprīlis	2.0	1.6	2.3
OECD	2005. gada maijs	1.8	1.2	2.0
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2005. gada maijs	1.8	1.5	1.9
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2005. gada aprīlis	1.8	1.6	2.0

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2005. gada pavasarī; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2005. gada aprīlī; OECD Tautsaimniecības perspektīvas Nr. 77, priekšizdevums; Consensus Economics prognozes un ECB aptauja Survey of Professional Forecasters. Eiropas Komisijas prognozēs un SVF ziņojumā "Pasaules tautsaimniecības perspektīvas" uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam nekoriģēts pieauguma temps.

Saskaņā ar šīm prognozēm gaidāms, ka gada vidējā SCPI inflācija 2005. gadā būs 1.8–1.9% un 2006. gadā – 1.3–1.8%.

B tabula. Euro zonas vispārējās SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	2004	2005	2006
Eiropas Komisija	2005. gada aprīlis	2.1	1.9	1.5
SVF	2005. gada aprīlis	2.2	1.9	1.7
OECD	2005. gada maijs	2.1	1.8	1.3
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2005. gada maijs	2.1	1.8	1.7
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2005. gada aprīlis	2.1	1.9	1.8

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2005. gada pavasarī; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2005. gada aprīlī; OECD Tautsaimniecības perspektīvas Nr. 77, priekšizdevums; Consensus Economics prognozes un ECB aptauja Survey of Professional Forecasters.

Eiropas Centrālā banka
Preses un informācijas daļa
Kaiserstrasse 29, D-60311 Frankfurt am Main
Tālr.: 0049 69 1344 7455, fakss: 0049 69 1344 7404
Internets: <http://www.ecb.int>

Pārpublicējot obligāta avota norāde.